

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiae R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacrae
Theologiae Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 2. Satisfit argumentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

ego notaueram de alio discepto, respectu quorum meum procedit argumentum, cui prædicta distinctio non satisfacit, in ea enim non solutio, sed conclusio, quam impugno expressio, seu repetitio continetur: contra illam procedit meum argumentum, cuius vis in eo sita est, quod & si subiectum propositionis possit ampliari, prima verificatio illius sumitur attenta omni ampliatione, cuius est capax propositio, ac proinde si in hoc instanti est vera, in sequenti, in quo propositio non cum alia implicatione, seu restrictione subiectum desumi potest, non poterit habere eandem veritatem.

§. II.

Satisfit argumentis.

11 **O**biicies primò. Hæc propositio qua ego dico *Petrus currit nunc*, Petro currente in hoc instanti A, in quo illam profero est vera, postea verò cum præterit instans A, & successit instans B, in qua Petrus qui currebat in instanti præcedenti, iam sedet, est falsa: ergo potest propositio transire de vera in falsam. Respondeo hæc propositionem, qua ego dico *Petrus currit nunc* videlicet in instanti A, currente Petro in illo instanti veram esse in instanti sequenti, etiam si in illo Petrus non currat, quia sicut in præcedenti instanti A, significat Petrum currentem in instanti A, & non in instanti B, sic in instanti B, significat Petrum currentem in instanti A, & non in instanti B, & eandem veritatem habet. Itaque propositio illa mentalis quam ego in instanti A, his verbis significo *Petrus currit*, significanda est in instanti B, non eisdem verbis sed aliis, his videlicet *Petrus currit*. Ratio est quia eadem verba externa cum non significant ex sua natura sed ex libera hominum impositione, possunt diuersam habere significationem, & illam de facto habent, cum diuersis circumstantiis profertur, itaque idem verbum nunc modò prolacum significat hoc instans A, determinatum, quod significat conceptus cui correspondet: si verò tempore sequenti idem conceptus internus, & eadem vox externa repetatur, conceptus internus eandem significationem retinebit, & ad idem instans A, quod iam est præteritum, & cum primum conceptus ille fuit elicitus, erat præsens tanquam obiectum representatum respiciet: vox verò externa iam non significabit instans A, quod antea significabat, & quod iam est præteritum, sed illud instans, quod tunc fuerit actu existens, videlicet instans C, vel instans D, succedens mediatur vel immediatè post instans A, ac proinde vox illa *nunc*, quæ correspondebat conceptui interno in primo instanti, in quo fuit elicitus, in secundo illi non correspondet, quia vox significationem mutauit & conceptus eandem retinuit.

12 **O**biicies secundò. Hæc propositio interna *aliquis homo currit*, indifferens est ut significet Petrum, vel Ioannem currentem: ex enim non magis significat Petrum, quam Ioannem: ergo eadem propositio mentalis potest esse indifferens ad diuersas significationes pro diuersis temporibus: ergo potest in hoc instanti ratione huius significationis habere veritatem, & in alio ratione alius significationis falsitatem habere. Respondeo hæc propositionem *aliquis homo currit*, & reliquis similes non esse indifferentes ad diuersas significationes, sed tantum esse indifferentes antecedenter ad diuersas verificationes: cum enim ego dico *aliquis homo currit*, & de facto currit Petrus, verificatur de Petro; & si curreret Ioannes, & non Petrus, verificaretur de Ioanne, & non de Petro, semper tamen eodem modo Petrum & Ioannem significat sub disunctione inter se, & cum aliis hominibus; quia etiam si Petrus currat cum ego dico *aliquis homo currit*, non dico determinatè Petrum currere, sed currere Petrum, Ioannem, vel Franciscum, &c.

13 **O**biicies tertio. Eadem lex inuariata potest modò hos homines obligare, & postea non hos sed illos, ut cum fertur lex obligans omnes habitatores huius populi eo ipso, quod quis acquirat domicilium in hoc populo, lege tenetur; quod si idem homo amittat, lege non tenebitur: ergo similiter eadem propositio poterit habere diuersam significationem, & propositio quæ significat omnes habitatores huius populi, significabit Ioannem dum huius populi sit habitator, quem postea non significabit, si populi defuit esse habitator. Respondeo legem semper respicere eadem sub-

iecta & in actu primo semper eadem subiecta quatenus est ex se obligare, licet in actu secundo obliget modò hæc subiecta, modò illa, sicut explicabat obiectio: similiter propositio semper significat eadem subiecta, licet modò verificetur de his, modò de illis; sicut propositio quæ asserit, *omnes habitatores huius populi sunt nobiles*: siue Petrus siue Ioannes sit habitator, & non Franciscus, propositio ex se non magis significat Petrum vel Ioannem habitatorem, quam Franciscum non habitatorem populi, licet verificetur respectu Petri & non respectu Francisci, quia ex se propositio tantum dicit *habitatores huius populi*, quicumque illi sint, de quo abstrahit, *nobiles sunt*, sicut dicebam de propositione illa *aliquis homo currit*, quæ eandem significationem habet currente Petro, vel Ioanne, vel etiam nullo currente, licet non eadem verificatione gaudeat. Idem contingit in lege prædicta, quæ ex se & in actu primo non magis obligat Petrum huius loci habitatorem, quam Ioannem non habitatorem, sed pro omnibus ex suppositione quod sint habitatores, posita est, & vim habet obligandi omnes prædicta suppositione facta, licet in actu secundo obliget Petrum, & non Ioannem, quia Petrus, & non Ioannes huius loci habitator est factus.

14 **O**biicies quartò. Hæc propositio, *Omnes qui sunt in foro currunt*, si sunt in foro Petrus, & Ioannes, significat utrumque currentem; si sint Franciscus & Antonius, hos, & non illos currentes significat: ergo eadem mentalis propositio potest habere diuersas significationes. Respondet Ariag. disput. 14. sect. 2. num. 59. illam propositionem semper significare omnes homines sed conditionatè, id est, si Petrus est in foro, currunt: si Franciscus est in foro, currunt, & sic de aliis. Non placet solutio, quia si illa propositio esset conditionalis nullo existente in foro posset esse vera, quia conditionalis non fit falsa ex eo quod illius conditio verificata non sit; conditionalis enim ut vulgo dicitur, nihil ponit in esse: nullus autem negabit nullo in foro existente, hæc propositionem esse falsam, *omnes qui sunt in foro currunt*: non enim tunc supponit illius subiectum, seu non existit subiectum, quod supponit propositio. Melius responderetur illam propositionem his duobus æquivalere: *Aliqui homines sunt in foro; & hi quicumque illi sunt, currunt*, quorum verificatio diuersa poterit esse pro diuersitate hominū, qui in foro esse possunt: significatio tamen semper eadem est, ut dicebam de illa propositione, *aliquis homo currit*.

15 **O**biicies quintò. Hæc propositio mentalis *Petrus currit nunc*, producta in instanti A, quod significat, potuit produci in instanti B, & tunc significaret instans B: ergo eadem propositio potest habere diuersa significata. Respondeo illam propositionem mentalem potuisse produci in instanti B, nego tamen in illo productam significaturam instans B, semper enim eadem propositio eandem retinet significationem, ac proinde in quocunque tempore producat propositio semper significabit instans A, & ita si producat in instanti B, non est exprimenda his vocibus, *Petrus currit nunc*, sed *Petrus currit* ut supra dicebam.

16 **O**biicies sextò. Hæc propositio *modò incipio loqui*: est vera in instanti, in quo illam proferre incipio, & falsa in aliis sequentibus: ergo eadem propositio potest transire de vera in falsam. Respondeo in omni tempore propositionem illam esse veram quia semper significat me incipere loqui non in omni tempore quo propositionem profero, sed in primo instanti, quo illam proferre incepi: quod si significaret me loqui incipere in omni tempore, quo illam profero, etiam in primo instanti esset falsa, quia semper eandem significationem haberet. Aduerte pleraque argumenta ex relatis probare eandem propositionem potuisse antecedenter habere diuersas significationes, quod negavi, quia falsum est, verum tamen etiam si admittatur, dum non concedatur posse eandem propositionem relictà hac significatione in aliam transire, nihil oberit conclusioni, quam defendendam suscepimus, videlicet non posse eandem propositionem de vera in falsam transire.

17 Rursus arguunt nonnulli. Hic actus Petrus est possibilis, per suam entitatem habet representare Petrum possibilem, & non Chymæram: ergo per suam essentiam habet Petrum possibilem distingui à Chymæra: ergo per suam essentiam habet Petrum esse possibilem, quia nihil aliud est Petrum esse possibilem, quam esse distinctum à Chymæra.

19 Hoc argumentum parum, aut nihil differt ab argumento tertio, quod iam solui, & tantum innititur pura verborum æquiuocatione. Respondeo, hanc actum Petrus esse possibilem habere per suam essentiam representare Petrum possibilem, qui est distinctus ab omni Chymæra quæ modo est, quia ipse non est Chymæra, habere etiam per suam essentiam non esse representatiuum alicuius Chymære distinctæ à Petro, & habere per suam essentiam representare Petrum, ut possibilem, seu representare Petrum esse possibilem, non tamen habere per suam essentiam, Petrum esse possibilem, neque non esse Chymæram, nam etiam si Petrus, qui ex vi huius actus representatur, ut possibilis Chymæricus esset, eodem modo ex vi eiusdem actus eodem prorsus modo representaretur ut possibilis. Unde non habet talis actus per suam essentiam eius obiectum Chymæram non esse, ac proinde neque absolute habet per suam essentiam eius obiectum Chymæram non esse, aut esse distinctum à Chymæra, sed tantum habet per suam essentiam representare obiectum, quod sit distinctum ab omni Chymæra, quæ non sit Petrus, siue Petrus, quem ut possibilem representat, in re sit Chymæra, siue vere possibilis ea ratione, quæ representatur.

PUNCTUM III.

An veritas & falsitas suscipiant magis & minus.

1 Aliud est querere, an vna veritas sit magis necessaria alia veritate; aliud, an sit magis vera: certum enim est vnam veritatem esse magis necessariam aliam: magis enim necessaria est veritas propositionis quæ affirmat Deum existere, quam veritas propositionis, quæ dico Petrum existere, etsi de facto Petrus existat, quia magis necessaria est existentia Dei, quam existentia Petri, & necessitas obiecti necessitatem veritatis refundit in propositione affirmantem illius existentiam: similiter magis necessaria est falsitas huius propositionis *Deus non existit*, quam huius *Petrus non existit*, existente Petro, quia Deus summè necessariò existit, & ita necessitas, quæ Deus existit, refundit necessitatem falsitatis in propositionem negantem illius existentiam, Petrum verò existere necessarium non est, & ita illius existentia non potest inducere necessitatem falsitatis in propositionem illam negantem. Aliud est, an vna veritas sit maior, hoc est, an detur vnus actus verus, qui magis conformetur cum suo obiecto, quam conformetur alius verus actus cum proprio obiecto.

2 Dico 1. Veritas omnis consistit in indiuisibili, & omni-modà conformatione actus cum obiecto, & ita non potest dari vna veritas maior alia, neque vnus actus verus magis conformis cum proprio obiecto, quam actus similiter verus cum proprio obiecto, quod ille alius actus respicit. Probo hanc conclusionem. Ad hoc vt actus si verus debet esse ex parte obiecti quidquid representatur per actum, ita vt quidquid deficiat in obiecto, quod in actu affirmatur, actus omnino verus non sit, ergo eo ipso quod actus sit verus se tenet ex parte obiecti, quidquid representatur per actum; ergo non potest dari maior alia conformatio inter actum, & obiectum: Probo consequentiam. Nihil quod non representatur per actum potest conducere ad conformationem actus cum obiecto: omne quod representatur iam supponitur eo ipso quod actus sit verus: ergo eo ipso quod actus sit verus supponitur quidquid potest conducere ad conformationem ipsius cum obiecto: ergo ex nullo capite potest excogitari maior conformitas. Dices, hoc argumentum concludere non posse dari maiorem conformitatem inter hunc actum, & obiectum, non verò conuincere non posse dari aliam maiorem conformitatem inter alium actum cum proprio illius obiecto. Contrà: Conformitas cuiusvis actus cum suo obiecto in eo consistit, quod existat totum, quod ex vi actus affirmatur eo modo, quo affirmatur: ergo eo ipso quod existat totum quod representatur per actum eo modo, quo representatur, habet summam conformitatem, quam potest habere quilibet actus, conformitas enim non consistit in eo quod extremum conforme sit maius aut minus, sed in eo quod iustus adæquatur cum obiecto, vt patet in æqualitate, quæ est in quantitativis; non enim est magis æqualis vna vlnæ, quam palmus palmo, sed eo ipso quod actus sit verus, existit ex parte obiecti totum, quod representatur per actum omni modo, quo per illum

representatur: ergo actus habet omnimodam adæquationem, quæ nulla maior excogitari potest.

Dixere nonnulli hunc actum, *Petrus est homo*, magis conformari cum suo obiecto, quam hunc *Petrus est animal*, quia primus ille actus dicit totam essentiam subiecti, & alter secundus tantum dicit partem illius videlicet prædicatum animalis, ac proinde actus primus magis adæquatur cum obiecto existente à parte rei, quam secundus. Non assertor: veritas non consistit in conformatione actus cum toto illo quod existit à parte rei, sed in conformatione representationis seu rei ut representatæ, cum eadem ut existente, ex quo sit æqualem confirmationem habere cum obiecto hos duos actus *Petrus est animal*; *Petrus est homo*; quia primus ille actus tantum est representatio animalis, seu tantum dicit Petrum esse animal, ac proinde summa illius adæquatio consistit in eo, quod Petrus sit animal, neque ex eo quod non adæquatur cum rationali, minor erit illius adæquatio, quia actus non habet minorem adæquationem ex eo quod non adæquatur cum obiecto, quod non representat, seu quod non affirmat: sed actus ille non affirmat Petrum esse rationalem: ergo ex eo quod non adæquatur cum rationali non habebit minorem adæquationem. Idem manifestè explicabit exemplum. Affirmo ego D. Petrum, esse beatum: tu affirmas D. Petrum, & D. Ioannem esse beatos: uterque actus æquè conformis est cum suo obiecto, quia licet secundus conformetur cum D. Petro, & D. Ioanne beatis, & primus cum Diuo Petro tantum, secundus plus affirmat quam primus, & ita debet adæquari cum pluri obiecto, ut illius adæquatio sit æqualis cum adæquatione, quam habet actus ille, qui minus respicit obiectum, cum suo minori obiecto. Sicuti vlnaris quantitas cum maiori quantitate debet adæquari, quam palmaris, ut habeat adæquationem æqualem. Sic contingit in his actibus, quorum vnus plura prædicata respicit quam alius ex parte obiecti, & ita cum pluribus debet æquari, ut habeat adæquationem æqualem cum illa, quam habet actus, qui tantum respicit animalis prædicatum. Occurres, animal, & rationale indifferenciari, ac proinde non rectè conformari cum obiecto actum, qui conformatur cum animalis, & non cum rationali: ex quo desumitur disparitas exempli quod adduximus. Contrà: etiam si animal & rationale indifferenciari, actus valet representare animal & non rationale, siue hoc sit per præcisionem ex parte actus, siue ex parte obiecti, nolo enim questionem dependere ex modo præscindendi, quem habet intellectus: ergo ad sui perfectissimam veritatem tantum debet conformari cum animalis, & non cum rationali, quia ut iam dixi, veritas consistit in conformatione obiecti ut representati cum ipso ut existenti, seu in hoc quod nihil representetur per actum, quod non sit extra actum eo modo, quo representatur.

Dico secundò. Circa obiectum indiuisibile non potest dari falsitas maior alia. Ratio est: quia obiectum indiuisibile eo ipso quod disconformetur cum actu, disconformatur secundum se totum: ergo habet totā disconformationem, quam potest habere, neque aliis minoris est capax. Talis erit actus, quo quis dicat Michælem non existere, cuius falsitas augeri nequit, quia consistit per existentiam Michaelis, quæ indiuisibilis est: neque existentiā Michaelis, aut negatio eiusdem possunt suscipere magis, aut minus.

Dico tertio. Actus circa obiecta diuisibilia, possunt plus, minusve falsitatis habere, v.g. actus quo ego dico, viginti homines currere, quia hic actus potest magis vel minus disconformari cum obiecto: Si enim nullus homo currat, disconformabitur secundum omnes viginti homines, quos currere affirmat; si verò currant decem & nouem, secundum vnum hominem tantum disconformabitur: ergo minorem habebit disconformitatem decem & nouem currentibus, quam vno tantum currente: ergo minorem falsitatem. Confirmatur: actum disconformari est recedere obiectum ut representatum ab ipso ut existente, sed quando affirmat actus viginti homines currere nullo currente, recedit secundum omnes viginti; quando idem affirmat, decem & nouem currentibus, recedit secundum vnum tantum hominem: ergo maior est recessus, quem habet obiectum ut representatum per talem actum, currente vno homine, quam decem & nouem currentibus: ergo maior falsitas. Rem explicat in æqualitatis exemplum: licet enim hoc lignum non possit esse magis minusve æquale alio, potest esse magis in æquale, quia potest aliud magis excedere, vel magis excedi ab illo.

Obiiciat.